

II. Taivasten Valtakunnan portti.

— Te olette jakanut vuorisäännän suomennoksessanne, arvatenkii sisällytti mukaan, omalla tavallanne lukiikin, enkä sitä tahdo riidellä kanssanne. Mutta onieleni tekisi tietää, minkätähden olette varustaneet kahdeksaa n. s. autiutta otsikolla „taivasten valtakunnan portti.“

— Vuorisäännä kuvaa elämää heujen eli taivasten valtakunnassa; mikä silloin on luonnollisempi, kuin että alkuun on asetettu muutamia lauseita, jotka selvästi ja lyhyesti sanovat, kelle on avataan ja mikä ~~toista~~ odottaa oven sisäpuolella? Nämä autiuden julistukset oli optiivinen ulkon muistamaan!

— Tässä välillä pieni kysymys. Se on turha, mutta teen sen kaitkaien väärinkäsitysten välttämiseksi. Eihän taivasten valtakunta ole sama kuin kuolemanjälkeinen elämä?

— Kysymyksenne ei suinkaan ole turha. Te avistatte ja ymmärrätte kyllä totuuden, mutta väärinkäsitys tässä asiassa on niin yleinen, että on varmasti hyödyksi ja avuksi, jos heti suoraan sanomme: taivasten valtakunta ei ole

ollensa sama kuin kuolemanjälkeinen elämä.
Jos ihminen kuolee mammonan pimeydessä, kuuluu hänen ~~kuolemansa~~ ^{elämänsä} tuonellissa taivasten valtakunnan ulkopuolella, niinkuin se oli kalunut maan päälle.

— Onko hän siis kadotettu?

— Tavallaan, mutta ei ikuisiksi ajoiksi. Jos ed kirkko olisi papillisissa kokouksissaan keskiajalla julistanut pannaan jälkeen syntymisoppia, tietäisivät tänä päivänä kaikki kristityt, että ihmisen henki syntyy uudestaan maan päälle: se paha tunne karsimukseen larksoon siihen saakka, kunnes ihminen valitsee taivasten eli hengen valtakunnan elämään ja siten kasvattaa itsestään ja kuoleman orja.

— Olen kyllä kuullut tästä jälkeensyntymisopista, joka itämailla on yleisenä uskona. Onko se siis oikea oppi?

— On varmasti, mutta voimme sen toistaiseksi syrjäyttää — ^{tai pikemminkin kuolemantieteellisenä} teologisena kysymyksenä. Olkaamme vain selville siitä, että taivasten valtakunta ei ole kuolemanjälkeinen elämä, vaan henkinen olotila, joka on ikuisuudessa ja siis ajasta riippumaton. Se on meidän tekemämme vika, niinkuin se on kuoleman jälkeen, sillä eroi

luksella vain, kuten jesus sanoo, että "nyt on otollinen aika". Nyt on vaali tehtävä. "Välitähän, niin kaudan kuin teillä valo on."

- Tämän ^{kuuden} ymmärrän ^{tavani} ~~kytän~~.

- No niin, pankka nyt meshille ensimmäinen sana autuuden julistuksessa, sillä se kuva ~~ta~~ taivasten ~~ku~~ valtakunnan elämä ja sanoo, mikä odottaa sisälle pyökijä. Tämä sana on "autuute". Mita sillä ymmärrätte?

- Autuas on kai se, joka elää ikuisessa rauhassa ja onnessa.

- Niin, ilman teologista sivumakua. Autuute ei saa käsittää metafyylliseksi otolihaksi, jota voi kokea vasta ruumiista irtaututtua. Olen suomennoksessa säilyttänyt tämän sanan, koska se on mielestäni kaunis ja merkitykseltään syvempi kuin "onnellinen". ~~Mutta~~ ~~vast~~ ~~se~~ ~~on~~ ~~suomalainen~~ ~~alkuteksti~~ ~~sanoo~~ ~~latinainen~~ ~~alkuteksti~~ ~~sanoo~~. ~~beati~~ ja sen mukana eurooppalaiset käinnot beati, blessed, selig, saliga j. n. e.; ranskankieli yksin, jolla ei ole vastavaa sanaa, sanoo heureux, "onnellinen". Kreikkalaisessa alkutekstissä on makarios. Tämän sanan käyttö osoittaa, että tekijä on tahtunut puhua ylönpalattisesta, taivaallisesta onnesta, sillä muuten hän olisi voinut käyttää sanaa eutykhees tai eudaimoon. Makar eli makarios sanottiin ihmisesti, jonka onni oli yhtä suuri ja samanlainen kuin jumalten, sillä jumalten autuute kuvautui sanalla makar. Samaa sanaa käytettiin myös vainajista, niin niistä, jotka olivat

päässeet autuuden saaville ja tulleet jumalien
 kultaisiksi. Näitä ollen ei ole ihmeteltävää, että kris-
 titylkii on sekoittaneet yhteen käsitteitä taivas-
 ten valtakunnasta ja kuolemanjälkeisestä elämästä.
 Sitä tärkeämpi meidän on ymmärtää, että hengen
 valtakunta on avoinna kaikille "elävillä" ja vain
 niille "kuolleille", jotka sitä eläessään ovat onnis-
 taneet. Mutta koska toiselta puolelta kaikki vaina-
 jat viettävät ^{yleen} ~~onnellista~~ elämää ^{taivaassa} jennen jälleensynty-
 mistään, on tahdottu teroittaa, että taivasten
 eli hengen valtakunnan elämä ei ole ainoastaan
 korkeinta onnea maallisiin silmiin katsoen vaan koskein-
 ta "taivaallistakin" onnea, mitä ihmiset kuoleman
 jälkeen yleensä ^{kykenevät} ~~saavat~~ nauttimaan. ~~Tämä~~ Tämä kaik-
 kea kuvaa mielestäni hyvin sanat makarioi, bea-
ti, "autuaat" j. n. e., ja tämä on samalla Jeesuk-
 sen ^{positiivinen} siveellinen joku. Näet-
 tähän eroon tämän ja buddhanopin välillä?

— Ero on selvä. Buddhan oppi nir-
vaanasta painostaa kärsimykseen sammumista ja
 on pikemminkin negatiivinen luonteeltaan, jota
 vastoin, kuten sanoitte, Jeesuksen juuri nimen-
 omaisesta autuaallisesta onnesta on positiivisesti
 mukavaan temperava.

— Niin, olemassaololla ei voi viime tin-
 gassa olla muuta tarkoitusta. Toisista sanoen: koska
 ikuisella olemassaololla ei voi olla mitään ajallista
 "tarkoitusta", täytyy ^{järjellisen} sen tarkoitus piillä sen omassa
 itsessään, s. o. sen täytyy olla ikuisista onnea — tai jos
 niin tahdotte: ikuisesti kasvavaa, laajenevaa, syvene-
 vä onnea. Ja ohimenneen: onko onni sama kuin laiskuus?
muuttumattomuus eli

— Minusta ei, vaikka ikuisia elämää usein
niin kivistään.

— Niin, se on hirmuinen tävinkäily. On-
ni ja autuus on työssä, hypässä, siunausta tuottavassa
työssä — vaihdellen tietyt leivon kanssa, — ja koska
työ aina on vaikeuksia ja esteiden voittamista,
ei onnikaan sulje itsestään ulos kärsimystä. Kärsi-
simyksiä voi olla, mutta onni voittaa kärsimyk-
sen. Nyt olemme siis todennet, ^{että oven takana} ~~on~~ tai-
vasten valtakunnan elämän onni ja autuus odottaa
sisäänpyskijöitä.

— Mutta vielä ette ole selittänyt, minkä tah-
den käytätte nimityksiä "portti" eli "ovi".

— Ovi eli portti sulkee asiattomat ulos, a-
vautuen ainoastaan niille, joille "pääsy ei ole kiell-
letty." Taivasten eli hengen valtakunnan portti mää-
rittelee ketkä ovat kelvolliset astumaan valtakun-
taan. Tämä määrittely annetaan autuudenjuhlistuksissa.

— Toisin sanoen siis taivasten valtakunnan
kelpaavat: heijerrain köyhät, lempeät, murheelliset,
oikeamielisyyttä janoavat, armehiset, ~~hypsä~~ ^{rauhassa} sydämi-
set, rauhantekijät ja oikeamielisyyden takia vaino-
tut?

— Juuri niin, ja tahdomme kohti tutkia
tarkemmin näitä ehtoja. Sallikaa minua vain huo-
mauttaa, että nuo kahdeksan autuudenjuhlistusta jeka-
luvat neljään pariin: ensimmäinen ja viimeinen, toinen
ja seitsemäs, kolmas ja kuudes, neljäs ja viides. Ku-
vitellaan, että ne ovat pyöritetut nuoraa; ^{kuusi} ~~kuusi~~
nuoraa keskeltä, niin yhteenkuuluvat autuudet
joutuvat rinnatuoten ja koko laite muodostaa to-

dollisen ahtaan portin. Tulette kohta huomaamaan, että tämä ei ole mielivaltainen menettely.

— Saagen kiintoisa keksintö! Sitäkö va-
ten olette muuttanut toisen ja kolmannen julis-
tuksen järjestykseen? Panin ~~ainakin~~ merkille, että
teidän suomennoksessanne "tempeel" ja "musheel-
liset" ovat päinvastaisessa järjestyksessä kuin tavall-
isessa raamatussa.

— Oai jänitte sen merkille? No niin,
jos olisin sen mielivaltaisesti tehnyt, silloin voisin
sanoa että Matteuksen evankeliumin kirjoittaja
^{luultavasti} ei ~~se~~ itse ajatellut ~~sekkäitä~~ parittain eikä niiden
omniodostamaa porttia. Mutta kuulkaa nyt, kuinka
asian laita on. Olin mieltiessäni nähnyt, että
julistukset jakautuvat parittain ja että tavallisen
järjestyksen mukaan toinen ja kuudes, kolmas ja seit-
semäs kuuluivat yhteen. Mutta koska tämä ei ollut
mielestäni johdonmukaista, kypyin itseltäni, ovatko
autuudet samassa järjestyksessä kaikissa tekstesi-
ssä. Rupesin etsimään, ja tiedättekö, minä löydin
tein? Siinä tekstissä, jota pidetään toisena alkuteksti-
nä, hieronymuksen rekannella roosisodilla suorittama-
an latinalaisessa käännöksessä, ^{joka} ~~jo~~ prof. C. Tisch-
dorff v. 1850 julkaisi painosta kopioituaan latinankie-
lisen tekstin paraimman ja vanhimman käsikirjo-
ituksen (n. s. codex amiatenus) mukaan, oli autuuden
julistusten järjestys sellainen kuin sen olla
piti! Tämä seikka viittaa mielestäni siihen, että
"keksintöni" ei ollut tuulesta temmattu.

— Sehan oli todella merkittävä.

— Niin, tämä on tärkeä seikka, kuten
 naette kun ^{nyt} ryhdyimme julistuksiin tarkastamaan.
 ensimmäinen kuuluu: "autuaita ~~ovat~~ ^{Men-} köyhät henges-
 sään, sillä heidän on taivasten valtakunta" ja toinen:
 "autuaita ~~ovat~~ ne, jotka oikeamielisyyden takia
 saivat, sillä heidän on taivasten valtakunta." Nä-
 mä kuuluvat yhteen - muodollisesti jo senkin nojalle,
 että jälkilause molemmissa on sama. Huomathan pre-
 dikantti nykyaikainen muoto on Lemmissä lauseissa:
 ei ole siis kysymys lupauksesta, kuten toisissa julistuk-
 sissa (esim. "tulevat perimään"), vaan toteamisesta:
 "heidän on taivasten valtakunta." Tämä ensimmäinen pari
 osoittautuu siis ~~toiseksi~~ vankaksi ja perusteelliseksi,
 ehkä saamme sanoa tärkeimmäksi: tämä ehto on
 ensimmäisenä täytettävä, sitten vasta kykenee tois-
 seen.

— Huomaa teidän suomennoksessanne
 pari poikkeusta vanhasta. Sanotte "köyhät hengessään";
 jota vastoin kielellisesti korjatussa vanhassa suomennok-
 sessa sanotaan "hengessään köyhät", joka minusta on
 luonnollisempi sanajärjestys. Ja "vanhurskas" sanan
 asemasta käyttäätte sanaa "oikeamielinen". Miksi?

— Vanhurskas on vanha ja kaunis sana,
 mutta epäselvä. Mitä se merkitsee? Se viittaa "hurs-
 kas"-sanaan ja tuo mieleen teeskennellyn ilmeen. Kreikk-
 kalaisessa alkutehtävissä on dikaiosyne, latinalaisessa
iustitia. Eurooppalaiset käännökset sanovat quies-
tiria, justice, righteousness, Gerechtigkei, rättfärdig-
het, joissa kaikissa kaikkien sana "oikeus". Dikaiosyne ja
iustitia vastaavat toisiaan, sillä edellisen juuri on dike,
 oikeus (oikeuden jumalatar) ja jälkimmäisen juuri on ius, oikeus.
 "Oikeamielisyys" on latin - ainakin toistaiseksi - pa-

ras suomennos.

— Ei sana "vanhurskas" minuaakaan mieltä, mutta ei sillä sanakirjojen mukaan ole muuta merkitystä kuin "rättfärdig, rättvärdig".

— Annamme asian olla sub iudice. Valt. läsnäolonta vain on tietää, että "vanhurskas" merkitsee "oikeamielinen" eikä tarkoita mitään hurskasta jumalisuutta.

— Siirtykäämme nyt ensimmäiseen antuuteen

— Niin, "antuaith ~~was~~ köyhat hengessään" kuuluu kreikaksi makarioi hoi ptookhoi too pneumati ja latinaaksi beati pauperes spiritu. Kuten huomaatte olen säilyttänyt alkutekstien sanajärjestyksen.

— Mutta miksi?

(Lutherin mukaan) — Muistattehan, että ennen sanottiin suomeksi "henkisesti raimaiset", joka antoi aiheita siihen huikeaan väärinkäsitykseen, että "tyhmat, yksinkertaiset, henkisesti alaikäiset ihmiset olivat erikoisesti armoitettuja olentoja ja että toiselta puolen älykkäät, nerokkaimat, viisaat olivat jumalalle vastenmielisiä. Ilusi suomennos "hengessään köyhat" on erinomainen edistysaskel, sillä sen merkitys voi kuvata näin: "ne, jotka hengessään tuntevat olevansa köyhiä", jotka kaipaavat henkeä". Eikö niin?

— Epäilemättä. Ja sitä kai tehtiä teeskattua?

— Niin, Voihan ~~tehtä~~ ^{sen} ~~sen~~ ^{niinkin} ymmärtää.

Datiivi too pneumati voi näeväyksensä kuulua hoi ptookhoi sanalle ja siis ilmaista, missä kohden köyhyys tuntuu tai mistä on köyhiä. Ptookhos = sana merkitsee nimittäin "keljätäinen" alkuaan ja hoi ptookhoi too pneumati voi-

daan suomenta joko "ne, jotka ovat kerjäläisiä hen-
 gessä" tai vielä paremmin "ne, jotka kerjäävät
 henkeä." Jälkimmäinen suomennos luokin sisältöä
 lauseeseen. Jokainen ihminen ^{saattaa} ~~te~~ tuntee itsensä
 köyhäksi henzen puolesta, henzen asioissa, henki-
 sessä tiedossa ja elämässä, ja jos hän silloin keu-
 puu ja "kerjää" henkeä, voidaan häntä sanoa autuaik-
 si, koska Jeesuksenkin sanojen mukaan "taivaal-
 linen Isä antaa pyhän henzen niille, jotka hannelta
 sitä anovat!" (Luukk. XI:13).

- Eikö tehdi sūs ole näin ymmärrettävä?

- Ei taikka ainakin vain siunmennen. Pää-
 asia on toinen tulkinta. Ottakaa nimittäin huomioon,
 että Luukkaan evankeliumissa on paralleelipaikka.
 Kuudennessa luvussa kerrotaan Jeesuksesta: "~~ja hän~~ nosti
 silmänsä ja katsoi opetuslapsiinsa ja sanoi: "antuaik-
 ta (te) ~~joita~~ köyhät; sillä teidän on Jumalan val-
 takunta." Sana "hengessä" puuttuu. ^{alkuperäisen} ~~kreikkalaisen~~ ma-
 karion hoi ptookhoi ilman lisäystä too pneumati. On
 siis kysymyksessä köyhyys, tavallinen, aineellinen, mat-
 lisen köyhyys: "antuaikta ovat köyhät."

- Mutta tämä on minusta ^{huonompi} ~~huonompi~~ tulkinta! Kaikkei köyhät ja kerjäläisetkö
 ois olisivat antuaikta, heillekö kuuluisi taivasteu
 valtakunta jagan köyhyyden nojalla!

- Se on sananmukainen käännös.

- Olisiko Jeesus semmoista tarkoittanut?

- Jeesuksen tarkoitus selviää rinnakkais-
^{Juliotuksesta:} ~~antuaikta~~ "antuaikta ne, joita oikeamielisyyden takia
 väriötään." Köyhät ja oikeamieliset! Ketkä ne ovat?
 Kerjäläiset, jotka väriötään? Köyhät, jotka kadentavat
 rikkaita? Sosiaalistet, jotka huutavat yhteiskunnan vääryyttä?

Kommunistit, jotka vallankumouksessa "jälkivät tasan" ja itse pääsevät pohatoiksi? Ahneet ja saiturit, jotka aina ovat mielestään köyhiä? Näitäkö Jeesus, ihmistuntija, tarkoittaa? Ei lainkaan. He ovat hänen mielestään rikkaita, sillä heidän sydämensä on kiinni tämän maailman tavaroissa. "Köyhillä" Jeesus tarkoittaa niitä, jotka samalla ovat "oikeamielisiä", oikeudentuntoisia, "joiden sydän on vapaa naminan vallasta, jotka eivät mitään ajattele "omista tavaroista", vaan ovat kuin huoneenhaltijoita, joiden huostan yhteistä omaisuutta on uskottu. "Köyhyys" sanalla on jeesuksen suussa psykologinen merkitys. Se ei ole sama kuin puute, varattomuus, keurjuus, sillä keurjuus usein herättää pahoja haluja, vaan se on sydämen vapaaehtoinen luopuminen maallisista rikkauksista ja omistuksista ja sen väsymätön toivomus ja rukous, että maailma hyviä rittäisi kaikille, että taloudellinen elämä järjestyisi rakkauden ja veljeyden pohjalle. "Köyhi" on siis se, joka ei itselleen vaadi eikä itseään ajattele, vaikka hän olisi maallisesti rikkaakin. Ensimmäiset kristityt koettiin rakkaita tämän pulman siten, että kaikki omaisuus oli heillä yhteistä.

— Siis kommunistinen, bolshevistinen periaate käytännössä toteutettuna?

— Ei ollenkaan, sillä Jerusalemin seurakunta oli vapaa, s. o. kenenkään ei ollut pakko siihen tulla. joka siihen pyrki, hän vapaaehtoisesti toi tavaransa ja omaisuutensa apostolein jalkain juureen. Huomittakaa: apostolein. Seurakunta hävisi, kun ei enää ollut apostoleita. Yritys olikin teennäinen. Ei voi aset.

taa laiksi ja säännöksi semmoista, joka ollakseen to-
 dellista riippuu ihmisen sydäimestä ja omatunnon-
 ta. Jerusalemin seurakunta menestyi niinkauan
 kuin apostolien voimahas henki ja esimerkki
 sitä ylläpiti. Mutta ihmisen tahty oppia "köy-
 häksi" missä olivissa takansa. Ja kien ymmärräm-
 one, mitä köyhyydellä tarkoitetaan, ymmärrämme myös,
 että semmoisessa merkityksessä köyhyä ihminen
 on autuas, onnellinen. Matteuksen evankeliumin
~~tehti~~ ja onkin tahtonut tätä painostaa lisää =
 onällä sanan too pneumat, ^{hengessä} Hän on vain tar-
 koittanut sitä määräykseksi sanalle maka-
riori, autuaita. Siis: "köyhät ovat hengessään
 autuaita" — "autuaita köyhät hengessään". Ska-
 tahden olen suomennoksessa säilyttänyt alkun-
 tehtien sanajärjestyksen. Tässä on itse asiassa
 annettu meille Jeesuksen mieleisen köyhyy-
 den mittapuu: se tekee meidit hengessämme
 autuaitaiksi, onnellisiksi, rauhallisiksi. Jos
 siis ken — juuri suhteessaan aineelliseen
 maailmaan, mammonaan — on hengessään onnel-
 linen, koska hän vapaana sen pauloista tuntee
 olevansa mammonan herra, on hän "köyhyä".

— Onko hän aina samalla taloudellisesti
 hyvin voipa?

— Ette käreitä asiaa, jos noin kysytte. Ei tä-
 sä ole puhetta ulkonaisesta. Hän "köyhyä" ihmisen
 voi olla taloudellisestiikin kerjätäisen asemassa. Si-
 tahän profeetat ja apostolit tavallisesti ovat ol-
 leet ja ovat! Jeesus Kristus itse ensimmäisenä! Buddha

31)
samoin. Kukaties jokainen herätessään ~~kuopun~~ ^{kuopun} tava-
roistan, jos hänellä niitä on. Hengen elämi alkaa
aina ~~kuopun~~ ^{sydämen} luopumisella, sydämen köyhyydellä,
ja tämä puhentuu ulkonaiseen ~~tekoon~~, ikäänkään syu-
boliseen tekoon. Mutta painopiste ei ole ulkonai-
sissa, vaan sisäisissä. Sen sydämestäin köyhi pian
huomaa. Ja sentähden hän ei peritä, jos ~~suuret~~ ^{keskityt}
määrät hänet omaisuuttakin hoitamaan. Sitä-
hän esim. apostolit saivat tehdä köyhien seu-
rakuunassa Jerusalemissa! Hän vain hoitaa
omaisuuttaan niinkuin apostoli.

— Nyt ymmärrän. Tämä todella valaisee
autuuden julistuksia.

— Niin, te huomaatte nyt, että voidakseen
astua väkvoiton valtakuntaan, täytyy pyrkiä
olla köyhi. Mutta kuu hän on köyhi, on hän sa-
malle jo valtakunnassa. Ensimmäinen ehto on täy-
tetty, ja se on ehdoton ehto. Sen perästä vastat toiset
ovat mahdolliset.

— Kovin minua haluttaakin kuulla nyt
seurasovista.

— Toinen pari kuuluu: "autuait lem-
peät, sillä he tulevat perimään maan" ja "autui-
ta rauhantekijät, sillä heitä tullaan nimittämään
Jumalan pojiksi." Huomaatko, että jalkilauseissa
on tässäkin yhteyttä: "perit" ja "pojat"?

— Vanhassa suomennoksessa on "lapset".
— Sekään ei muuttaisi kysessä olevaa
asiaa, mutta se on väärä suomennos. Alkutehtävässä
on heijos, latinaksi filii; ranskalainenkin testamentti sa-
nos fiils, mutta italialainen lieventää sen figliuoli 'ki,

ja muut sanovat jo children of god, Gottes Kinder, Guds barn, joka on Lutherin käännös. Mutta eihän meillä ole syytä ^{salpaa} ~~perustaa~~ ^{totuutta}! Kreikkalainen hyios ei merkitse mitään muuta kuin (isän) "poika", ruotsiksi son. Väärä käännös on joku tunut siitä ennakkoluulosta, että Jeesus yksin oli "jumalan poika". Evankeliumi kuitenkin omilla sanoillaan todistaa, että "lempit ja rauhantekijät" ovat niin merkittäviä ihmisiä, että heitä tulkaa nimeämään "jumalan pojiksi"; heidät nostetaan siis ~~maahan~~ ^{Jeesuksen} tasalle.

— Eikö tämä jeeuri ole liioiteltua? Sitä kai kääntäjät ovat tahtoneet välttää ~~kyllä~~ ^{kyllä} ~~tämällä~~ ^{tämällä} lievenspää lapsi-sanaa.

— Mitä syytä meillä on "parannella" evankeliumin tekstiä? Eikö tehtävämme ennen kaikkea ole sitä ymmärtää?

— No, mitenhiä siis selitätte tämän khdn?

— Kaikki riippuu siitä, että ymmärrämme, mitä sanoilla "lempit" ja "rauhantekijät" tarkoitetaan. Se mikä meitä ensin hämmästytti, voi silloin käydyä tajuttavaksi.

— Olette tässäkin kohden käyttäneet toista sanaa: vanhempi "sarpisan" asemasta "lempit". On kai painava syy?

— Epäilettekö? Jos ei suomennokseni vastuu alkutekstiä paremmiin kuin vanha käännös, on syytä suomalaisen kirkon heikkous. Mutta sitä varten näisi kommentaarioissa valaisien asioita. Tahdotte siis ensin

näkin tietään, minkälaisen "sävyisä" on muuttettu
 "lempäksi". Tämä sana kuuluu kreikkalaisessa tekstissä πραεις, versio vilgatassa μιτες; suomeksi
 "lempeät". Sama "sävyisä" merkitsee ruotsiksi "fog-
 lig, nadjfallande" ja painostaa siis "sävyisän" ha-
 misen suhdetta toisiin: häntä on helppo taituttaa,
 hän mukautuu, hän alistuu. Sitä ei ole lainkaan
 tarkoitettu — se on peräti negatiivinen ominai-
 suus. Pracis kuvaa niitä ihmisiä, jotka luonteel-
 taan ovat hellämielisiä, lesapeitä, hiljaisia, hy-
 vä, joka on positiivinen ominaisuus. Raeskalainen
 käännös sanookin doux, mutta muutt hieman hoo-
 juen mansueti, meek, samftmütigen, ~~fridsamma~~ ^{saktsmodiga},
 jotka sanat kuitenkin kaikki ovat parempia kuin
 sävyisät: Lempeä ja hiljainen voi olla horjumaton,
 järkkyttämätön, mutta voiko sävyisä sitä olla?

— En tiedä. Eiköhan?

— Ratkaisu riippuu siis suomalaisesta kie-
 liköörasta. Antueuden julistuksessa joka tapauksessa
 tarkoitetaan niitä, jotka ovat positiivisesti ja ak-
 tiivisesti lempeitä, hiljaisia, ant myötätuntoisia,
 ymmärtäviä toisia ^{antaa} antavat heille anteeksi, mut-
 ta eivät suinkaan ole arkoja, pelkureita, "hollittomia".

— Mutta sanoikohan Jeesus itse: "käännä va-
 sen poski —"

— Ja huutetteko hänen siltä kehoittaneen
 pelkurunteen? Sitköin ette ymmärrä Kristuksen op-
 pia. Mutta ~~siis~~ ^{tähän} palaamme myöhemmin.

— Suohea anteeksi keskeytykseni, joka
 oli tuuleista lemmattu. Ulohon Hevoni sel-

villi sävyisiä" ja "lempeä" sanan ero, näkymä te
sen käsitälle.

— Kiinnitämme siis huomionsamme toi:
sien käännökseen "rauhanrakentajat". Kreikka-
laisessa tekstissä on eirenoipoioi, latinalaises-
sa pacifici. Samanmukaisesti italialainen testament-
ti sanoo pacifici, englantilainen peacemakers, sak-
salainen friedfertigen, ruotsalainen fridsamma, nut-
la ranskalainen ceux qui procurent la paix, joka pa-
raiten vastaa evankeliumitekstin henkeä. Tässä on
näet tässä ero passiivisuuden ja aktiivisuuden vä-
lillä. Jos sanomme "rauhantekijät", jätämme pääpainon
sanalle rauha" ja sivuseikaksi, miten se on saatu.
aihaan. Tätä tahdon välttää ~~suomesta~~ ^{sanomalla} "rauhanra-
kentajat", sillä "rakentaminen" ilmaisee, että on
tehty jotakin, on puuhattu, on toimittu rauhan ai-
haansaamiseksi.

— Vastako tämä sitten paremmiin alkuteks-
tiin sanamuotoa?

— Vastaa, kuka oikein ymmärrämme
kreikkalaisista sana eirenoipoioi. Eirene on
"rauha" ja ennen kaikkea sitä "rauhaa" mainitaan
"jota enkelit lauloivat Jeesuksen syntyessä" (luuk.
ev. II: 14). Poioi johtuu sanasta poiein, joka on e-
rittäin positiivinen sana: "saada aikaan, rakentaa, luo-
da". Poiein sanasta tulee esim. poiesis, "ruous"!
Vaikka eirenoipoios ~~hän~~ ^{hän} päiväisessä puheliessa saat-
toi meitä ^{m. m.} "rauhottaja, tyynnyttäjä", oli sen varsinai-
nen alkuperäinen ja niin sanoaksemme yhä lähempi me-
kittä "rauhan aikaansaaja", "rauhan rakentaja".

— Hm. Menusta olette miltei pedantti-
mainen näissä merkitysten vivahtuksissa ja mää-
rittelyissä.

— En ollenkaan, jos käsitätte, mihin täh-
tään. Muistakaa, että autuuden julistuksessa on
puhe niistä, jotka saavat aikaan ja rakentavat
rauhaa maan päälle.

— Suis esim. sotapäälliköt?

— Sotapäälliköt saavat kyllä aikaan
rauhaa, kun ovat voittaneet vihollisensa, mutta
se rauha tulee silloin itsestään. Sita-jeesus ei
puhu.

— Tuskin ranskalaiselta on koskaan
niin ymmärrettykään. Rauhan rakentajat ovat siis
niitä ihmisiä, jotka saavat riitapuolelta sopimaan
keskenään, — tuomarit esim.?

— Pihemmin sita. Toisten asioiden se-
kaantuminen on harvoin paikallaan, mutta "tro-
onion" lausuminen, kun vedotaan puolueettoman
oikeudenkäyntöön, on luonnollinen ja inhimillinen
teko. Varsinaisesti ei kuitenkaan autuuden
julistus sita tarkoita.

— Mitä sitten?

— Rauhan rakentajat ovat niitä ihmisiä,
joiden elämä ja työ tähtää rauhan aikaansaamiseen
maan päällä, jotka työskentelevät Jumalan valta-
kunnan puolesta, ikävöiden sitä profaettain enaus-
tamaa aikaa, jolloin maan päällä vallitsee rauha.

— Tämä on hieman epämielisiä. Ei väkko sodaksi valonista sitä aikaa? Kaikki sankarit, jotka kunnian kentällä kaatuivat, uskovat palvelevansa rauhan asiaa.

— Välikäisesti sitä tekevätkin, koska kaikki paha lopulta kääntyy hyväksi. Mutta rauhan rakentamisella Jeesus ei tarkoita sotaa.

— Sanoihan hän kuitenkin: „en ole tullut maan päälle rauha ^{tuomiseen} ~~tuomiseen~~, vaan ~~sota~~ miekkaa“ (Matt. X: 34).

— Tai niinkuin Luukas sanoo: „vaan eripaisuutta“, sillä tekstistä näkyy, ettei Jeesus puhu sodasta. Sittenkin kohta: „Sillä minä olen tullut nootamaan joikaa oivataan isänsä vastaan ja tyttästä äitiänsä vastaan ja meninä anoppiansa vastaan; ja ihmisen vihollisiksi tulevat hänen perhekkuntalaisensa“ (Matt. X: 35, 36). Ei ole kysymystä kukaan sodasta, vaan aatteellisesta erimielisyydestä. Jeesuksen seuraaja herättää paheksuntaa, väärinkäsityksiä, vihaa ja vainoa omilla perhekkuntalaisissaan: hän, opetuslapsi, ei riitele, mutta hänen „lempä hojumattomuuten“ ~~on~~ ^{on} ~~sa~~ ^{sa} ~~toisten~~ ^{toisten} ~~veren~~ ^{veren} ~~kuohumaan~~ ^{kuohumaan} — joksikin aikaa. Se on ohimenevä ilmiö, ja entistä todellisempi rauha palautuu kerran. Rauhan rakentajilla Jeesus ei näin ollen autuudenjulistuksessa tarkoita niitä, jotka tarttuivat miekkaan, vaan niitä, jotka työskentelevät rauhan aikaansaamiseksi oikeilla keinoilla.

— Milla?

— Keinot on määritelty rynnäkkäisjulistuksessa: „lempät.“ Jeesuksen mieleisiä rauhan rakentajia ovat ^{niitä} ~~niitä~~ jotka sanan ja heugan, esimeskin ja elämän ~~lempä~~ lempäällä ja hiljaisella voimalla työskentelevät ihmiskunnan onnen puolesta. Jordan sy.

Dän on täynnä rauhan ajatuksia, he tekevät sanallaan ja käytöksellään työtä rauhan puolesta. Pakivaltalla pakko, ~~ei~~ kouraan tuntuu ^{topi} aatteellinen, ei kuulu heidän ohjelmaansa. Tämä on niin tärkeä, niin erikoista Kristuksen seuraamista, että rauhan rakentajia (taivaan valtakunnan) nimitetään "jumaalan pojiksi". Ja osoittakseen, ettei heidän työnsä ole turha, vaikka inhimillisesti katsoen tuntuu, niinkuin eivät saisi mitään aikaan, lupaa Jeesus heille vielä, että he, jotka ovat lempeitä eivätkä turvandu väärin keinoihin, lopulta tulevat perimään maan. He siis lopulta voitavat. Maailma lopulta tunnustaa, että maailma keinoin rauha ja onni ei ole tuotavissa. Maailma lopulta luovuttaa vallan heille.

— Tarkoitatteko, että "lempeät rauhanrakentajat" lopulta tulevat kansojen johtajiksi ja kuningaskiksi?

— Ainakin vastauskuvallisesti. Ja jos silloin vielä on kuningaita ja johtajia, niinkuin sanotte, on luonnollista, että lempeimmät, viisaimmat, rauhallisimmat valitaan kunniaistieimmille.

— Onhan nuo näköalot. Merkittisiä asioita kavatte esille raamatunkäytännöistä.

— Mutta ei teennäisiä, huomattavaa. En aseta lauseihin mitään, mitä ei nässi ole.

— Myönnän, että selityksenne tuntuu luonnollisilta ja asiallisilta, mutta hämmästyttäviä ja ennen kuulumattomia ne ovat.

— Ihmiset eivät ole tulleet niitä ajatelleeksi. Tai ehkä ovat. En tunne paljonkaan n. s. uskovaista kirjallisuutta.

— Tuskin uskovaiset ovat ^{tuommoisina} löytäneet tehneet. He pysyvät kiittästi "Sanassa" semmoisena kuin se on painettu.

— Mutta yksityiset uskovaiset ovat hyvin voineet aavistaa, mistä on kysymys. Vaan jotäkiämme tämä ja siirtykäämme seuraavaan autuudenpariin. Se kuuluu: "autuaita murheeliset, sillä heitä tullaan lohduttamaan" ja "autuaita puhtaast sydäimestä, sillä he tulevat näkemään Jumalan." Huomathkaa taas jälkiäuseiden yhtäläisyys: "heitä tullaan lohduttamaan", "he tulevat näkemään Jumalan". Suuria lohdutus, mikä ihmisen osalle voi tulla, on, että hän saa nähdä Jumalan, koska silloin murheen syy hänelle selvittää samalla kuin murhe ^{itse} katoaa. Tämän kokenut tietää.

— Ainoa jauri sanoa, että tuon tietoa ainostaan kokenut.

— Niin, mutta sen voi ymmärtää ken tahansa, jolla ei ole väärä kuva Jumalasta, s. o. jolla ei ole mielestään epäjumalan kuva. Muistikaan, että "Jumala" on eläminen henki, olemassaolon tajunta. Jäo, jellemmme Jumala siis n. n. on totuus. Ajattelkaa nyt totuuden voimaa. Oli kysymys mistä asiasta tahansa, ainahan totuus on parempi kuin tietäsiättömyys, epä tietoisuus, epäily. En puhu ihmisisistä, jotka eivät usko, "kesta vänsä totuutta", jotka mieluummin elävät hullun järjetisissä "kuin katsovat totuutta silmiin. Heillä on palkken. O. Valhe heitä lumoo. Mutta nythän oli kysymys järjesta.

Järki ja totuus ovat tekemisissä toistensa kanssa. Järki kaipaa totuutta. Järki iloitssee totuudesta. Järkevi ja ajattelava ihminen ei missään asiassa pelkää totuutta. Tottuus on hänen kotiin päämääränsä, hänen ilonsa, hänen lohdutuksensa. Mutta Jumala on paljon enemmän kuin totuus näin käsiteltynä. Jumala on henki ja elämä. Jos esin sairaudesta tiedämme totuuden, s. v. mikä sairaus on, emme silti ole sairaudesta päässeet, mutta Jumala ~~totuutena on samalla~~ jos tuossa totuuden tiedossa samalla olisi lääke, jos tieto samalla heti parantaisi, silloin meidän olisi ^{Jesusin} esinesteki siitä, mitä Jumala totuutena on. Jumala on totuutena samalla elämä, terveys, onni, rauha, autuus j. n. e. Nähdä Jumala "ei siis ole samaa kuin nähdä jokin tieteellinen tai filosofinen totuus. Nähdä Jumala" on samalla tulla osalliseksi Jumalan totuudesta, Jumalan elämästä, ^{hen-}gestä ja autuudesta. Ken näkee Jumalan, hän on Jumalasta osallinen, hän on yllyhäältä syntynyt, korkeudesta sinunyt. Hän on jo taivasteen valtakunnassa, hän on jo saanut nimekseen Jumalan Poika. Kukaan meistä ei voi Isää nähdä kuin Poika.

- Tuo on korkeita kokemuksia, tavalliselle ihmiselle käsittämätöntä.

- Sitä Jesus opettaa.

- Mutta harvoim luoden, että murheellinen ja sureva ihminen saa niin korkeita kokea.

- Hyvä, että huomautitte. Ei tassa olekaan kyöymys tavallisista maallisisista suruisista ja murheista. Autuuden julistukset on otettava rintoihin.

Kain. Tässä on vain kysymys niiden murheesta, joiden sydän on puhdas. Pentheumes samoin kuin latinan qui lugent tarkoittaa niitä murheellisia, jotka surevat jonkun kuolemaa. Cahinnu onkin sentähden ollut se saugen inhimillinen tulkinta, että Jeesus tahtoo lohduttaa niitä, jotka kuoleman kautta k. dottavat rakkain omaisen tai ystävän. Italialaisen testamentti sanookin chi fanno cordoglio, ranskalainen qui sont dans l'affliction, ~~juuri~~ "sydänsurua" ajatella englantilainen they that mourn, ~~juuri sydänsurua ajatella~~ saksalainen die da Leid tragen juuri "sydänsurua" ajatella. ai- vastaan suomalainen ja ruotsalainen käännös käyttää sanaa, joka ei niin selvästi viittaa sydänsuruun jonkun kuoleman johdosta: "murheelliset", de bedrofvade. Olen säilyttänyt tämän sanan omassa suomennoksessani tarkoitusta varten rämpänä.

— Nyt en käsitä teitä. Semmoinen suomennoshen on vapaa, koska alkutekstissä puhutaan surusta, joka johtuu jonkun kuolemasta. Enkä muutenkaan käsitä, mitä yhteyttä surulla ja murheella on sydämen puhtauden kanssa. Suru on rakkain omaisen kuolemasta on tavallisesti kokolla i toekis.

— Siinäpä sen miette. Autuuden juhlistuk. Sem ei saati olla puhetta semmoisesta surusta. Sentähden on ~~sa~~ epä-määräinen sana "murheellinen"; bedrovd, parempi.

— En sitenkään ymmärrä mitään.
 — Ymmärrätte heti, kun sanon, että tässä on kysymyksessä ~~to~~ suru, joka seuraa sydämen

61)
puhdistusta ja on sille ominainen.

— Selittäkää, pyydän.

— "Puhkaat sydämeitä" eli "puhdas sydäme-

set" kuuluu alkutehtävissä hoi katharoi tee kard-
dia, latinaksi mundo corde. Kreikkalainen sana
katharos merkitsee "liasta puhdas", "tyhjä"; sitten
myös "siveellisesti moitteeton, puhdas"; mundus
samaten on "puhdas, siisti"; sitten myös "käytökses-

sään siisti, hieno". Molemmat sanat tuovat mieleen
sekä semmoista puhtautta, jota ei vielä ole liattu, että
semmoista, josta lika on poistettu. Jos ajattelemme
sydämen puhtautta, voi tämä olla ihmisellä luon-

nostaan ja silloin hänen tehtäväkseen jäa säilyttää
sydämensä puhtaus; tai se voi olla hänellä puh-

distavaa itsekarvituksen kautta saavutettuna.

Kreikkalainen sana katharsis, "puhdistus, sovitus"
käytettiin ammoisista ajoista saakka siitä uskonnollis-

esta sovitusuhrista, jota rikohsentekijän piti suorit-

taa, ja mysterioiden aikana siitä siihen ja ruumiin
puhdistuksesta, jota ke oli tapikäytävä, ennen kuin
pyrkijä sai ottaa osaa n.s. pienempiin mysterioid-

hin. Muistuu mieleen Buddhan mieterino,
kun hän seuraajiaan varten yhdisti oppinsa muu-

tamaan lyhyeseen neuvoon:

Sabba paapassa akaranam,

Kusalassa upasampadaa,

Sa tshitta pariijon dapanam —

Eetam Buddhaanusaasanam,

s.o. "luopua kaikista pahoista teoista, syntyä kaik-

aikaansaada

kea hyvää, puhdistaa oma mielensä (sydämensä) - tämä on Buddhan ainainen ohje." Siinä Buddha nimenomaan puhuu sydämen puhdistuksesta positiivisena ja aktiivisena toimenpiteenä, eikä meillä ole mitään syytä otaksua, että Jeesus olisi ~~pu~~ tarkoittanut ainoastaan niitä, esim. lapsia ja turmeltumattomia neuvia, joiden sydän luonnostaan vielä on puhdas. Mutta sanokaapa minulle, mikä on sydämen puhdistus?

- Tavallisesti kai sillä tarkoitetaan aistillisuudesta vapautta ja muutenkin vilpittömää mieltä.

- Niin, Jeesus itse määrittelee asiaa, kun hän nimittää, mitä kaikkea sydämestä voi ~~ulosta~~^{akälystä} ulos": "sillä sydämestä lähtee pahojen ajatusten, murhien, aviorikosten, haureuksien, varkauksien, väriä todistuksien, pilkkien." Näistä viioista ja pahuksista on siis vapaa sydän, joka on puhdas.

- Mutta kenen sydän on puhdas, kun pahat ajatuksetkin luetaan sydäntä saastuttaviksi?

- Teppi sen sanotte: kenen? Jeesus mainitsee pahat ajatukset ensimmäisinä, sillä ne ne häiritsevät puhtauden useimpien sydämestä. Ja mitä me näin ollen saattamme miunta ajatella Jeesuksen tarkoittaneen kuin että saastuistakin sydäntä voidaan puhdistaa?

- Onko sitten semmoista toivoa? Eikö ihmisten yhtämittäinen kokemus osoita, ettei ole mahdollista päästä omasta syntisyydestään ja epäpuhtaudesta?

4 (Matt. XV: 19)

63
destran, vaan että tällöin työtty turvautua vapah-
jan apuun, jotta sovinto aikaansaataisiin Jumalan
kanssa?

— Teennäinen tehisyyt mieleni sanoa hyp-
teerinen "sovinto" ^{velkojen kanssa} on tarpeen ainoastan sille, joka tah-
too päästä velastaan työtty ja vaiwatta. Joka hil-
jalleen ja väsymättä suorittaa tehtäviään, hän elää
ainaisessa sovussa isäntänsä kanssa.

— Tällä tarkoitette —?

— Että jos ihminen ^{silmänpölyksessä} ~~valheen~~ tahtoo tulla
pyhäksi ja puhdaksi sydämeistä oltuaan sitä
ennen kaikella tavalla paha ja saastainen, hän
särkeästi petetty ennen pitkää, vaikka kään-
tyksessä ja heräyksessä Jumalan armo oli-
sikin ollut yltsevaivata.

— Mitä hänen sitten on tehtävä?

— Hän on pestävä sydämensä puhtaak-
si jolla päällä, nudestaen ja nudestaen, kunnes
ei mikään tahra siihen enää pyöty.

— Mutta kuinka tämä on mahdollinen?

— Buddhan sanoissa puolez keino: sa-
tsheetti pariijoo dapanam, "oman mielenä puh-
distaminen", s. o. ajatusten säännöllinen puhdis-
tus, niiden vartioiminen ja hillitseminen. Aja-
tukset ovat lähimpänä ihmistä itseään, hänen tah-
toja meitänsä, ajatuksiaan hän sentähden voi op-
pia ohjaamaan, keskiittämään, valikoimaan. Help-
poo se ei ole — se on kuin nuoren villin vassan hil-

litsemistä, mutta kestävälle ja vrsymättömälle se käy. Miksikä siis tahtoisimme heittää toisen niskoille työn, jonka itse kykenemme suorittaa? Ajatustemme puhdistamiseen pyrytämme. Ja kun sydämeistämme teemme temppelin, jossa saasta ei viihdy, kyllä "jumalan" ^{arvo} "jotta" siihen asuunsa.

— Seuraako tätä puhdistusta se muutto ja suru, josta on ollut puhe?

— Ei mitään vaikeavaa muutto, vaan hiljainen surumielisyys, joka aiheutuu siitä, että sydän puhdistuessaan ikäänkuin tyhjenee ja kuolee maailmalle. ^{Marke} ~~Suru~~ ~~on~~ ~~tyhjiyyden~~ ~~tunne~~, josta autuuden julistus puhuu, ~~on~~ ~~tyhjiyyden~~ tunne, joka seuraa onnistuneen personallisuuden kuolemaa. Se on muutto, jolla ja sinään on oma salaperäinen lohdutuksenensa, ja sen huippusaavutus on "jumalan näkeminen".

— Vaikka nämä ovat minulle "yhlemonollisia" asioita, luulen kuitenkin ymmärtäväni, mitä tarkoitatte, ja näen, että järjestelmänne on loogikkua.

— Kolmas autuudenpari on taten saanut selvitetyksi. Nyt käännyimme neljään, jonka ei kannan tarvitsakaan kiinnittää huomiotaamme. Se kuuluu: "autuait ne, jotka isoavat ja janoavat oikea mielisyyttä, sillä heitä tullaan ravitsemaan ja" autuaita armeliaat, sillä heitä kohtaan tullaan osoittamaan

laupentta." Olemme jo edellä puhuneet siitä, miksi suomenolaisessa oleu vanhurskautta" sanan asemasta käyttänyt sana "oikeamielisyyttä". Tässä varsinkin semmoinen sana kuin "vanhurskaus" voisi antaa väärän vivahduksen lauseen merkitykselle, sillä se toisi mieleemme jotain omaa - siis itsekästä - pyhyyttä, jota meidän pitäisi esotella ja janoa. Dikaiosyneen taas tekstissä selvästi viitataan siihen, että on ikävoitivä "oikeamielisyyttä"; s. o. sitä mieltä, joka tahtoo oikeutta maan päälle - eikä suinkaan oikeutta vain omalle itselleen, vaan kaikille. Tästä mielen ja hengen kaipuuta "tullaan ravitsemaan" s. o. semmoiselle mielelle selviää, mitä "oikeus" merkitsee sekä maalliselta että tainvaltiselta näkökohdalta. Oikeamielisyyttä, oikeata mieltä janoavan ihmisen järki kirkastuu. Mutta hänen oikeuden janoansa ei saa olla kiinnoissa, ei vihan aiheuttama. Silloin ~~se ei janoa~~ ^{näet} ~~mielen väkivaltaa tekoihin, sillä~~ järki kirkastuu yksipuolisesti ja oikeudentunto vie ansaitsemaan ja väkivallan tekoihin. Sentähden Jeesus rinnakkaisjulistuksessa nimenomaan sanoo "autuaista armeliaat". Ainastaan se oikeudenjano ~~autuaista~~ ja autuutta, joka ^{samalla} on rakkauden, sääliä, lempeyden läpituntema ja kannattama, - niin, jota rakkaus liitsoo ja elävöittää. Sana "armeliaat" on kreikkalaisessa tekstissä eleemoses, latinalaisessa misericordes; molemmat tarkoittavat niitä, joilla on myötätuntoa ja sääliä sydämessään. Mitä oikeudesta meidän päällä tuleekaan ilman rakkautta? Miten

voimmehan luoda ja toteuttaa oikeutta, elleimme
 toisiamme kohtaan ole täynnä ymmärtämystä, myö-
 taluutta, säälä ja anteeksiäntoa? Ei Jumalakaan
 taivasten valtakunnassa voi osoittaa laupentta
 sille, joka ei veljiään kohtaan ole armelias nä-
 hyväisessä maailmassa. Näiden antuuden julis-
 tusten sisältö on se, että opetuslapsi, jonka sydän
 on kella ja täynnä rakkautta, todella hengessään
 tulee valaistuksi ja saa osakseen jumalallista
 laupentta, kun hän oikeutta isoo ja jänso.

— Minä tässä juuri istuin ja ajattelin, et-
 tä antuuden julistukset ovat saaneet kookealentoisiin si-
 veyssäntöjä, joita ei monikaan uska taissi sovitta
 itseensä, mutta sitten muistin, mikä olette selittäneet,
 että nim. nämä ovat sääntöjä Jeesuksen seuraajille, hä-
 nen opetus lapsilleen, tosi kristityille eikä kelle temp-
 pelille tahansa.

— Antuuden julistukset kuvaavat taivasten
 valtakunnan jäseniä ja ilmaisevat, millä ehdoilla kan-
 salaisuus heugen näkymättömässä valtiossa on ostettavis-
 sa, mutta kaikille ne ovat lausutut. Kaikille kuuluu
 sanoma; sille, joka tahtoo, kuuluu sen vastaanottami-
 nen.

— Niin, kaikki on vapaaehtoista.